

Mappeoppgave 1 - Samfunnsøkonomisk analyse av en turistskatt

Fakultete for biovitenskap, fiskeri og økonomi.

Kandidatnummer 17, SOK-1006, Høst 2023

Innholdsliste

1. Sammendrag	2
Bakgrunn	2
Begrunnelse	2
Utbredelse	2
Erfaringer	3
2. Struktur	3
Kapittel 2 - Turistnæringen i Nord-Norge	3
Kapittel 3 - Samfunnsøkonomiske effekter av en turistskatt	3
Kapittel 4 - Konklusjon	3
3. Turistnæringen i Nord-Norge	4
Hotellkapasitet	4
Hotellovernattinger	5
Sysselsetting	5
Hotelløkonomien	6
Ankomsttider	8
Hvorfor dette er viktig	9
4. Samfunnsøkonomiske effekter av en turistskatt	10
Innledning	10
Hvordan fungerer markedet uten turistskatt?	10
Forventede endringer i markedet etter turistskatt	12
Samfunnsøkonomiske effekter	14
Estimat av sentrale parameter	14
Vurdering	15

5. Konklusjon	15
6. Referanser	15

1. Sammendrag

Bakgrunn

Kandidatnummer 17 har fått i oppdrag av næringsminister Jan Christian Vestre å gjøre en samfunnsøkonomisk utredning av tiltak som kan gjøres for å innføre besøksbidrag for turisme i Nord-Norge. Det vi skal se videre på her er besøksbidrag i form av en turistskatt. Nord-Norge har i de siste tiårene opplevd en stor vekst i turisme, og regjeringen har gitt grønt lys for at norske kommuner kan innføre en turistskatt. Dette er en skatt som eksempelvis betales av overnattingsgjester i hoteller, leiligheter og lignende eller som betales i flybiletten til destinasjonen.

Begrunnelse

Grunnen til å innføre en slik skatt er for å kunne verne miljøet og få inn en inntekt på fellesgoder som turister benytter seg av. Fellesgoder er goder som er tilgjengelig for alle, og eksempler på slike goder kan være:

- Offentlige toaletter
- Gangstier
- Turistinformasjon
- Sikkerhet og beredskap
- Generelt vedlikehold av turistattraksjoner

Utbredelse

Turistskatt er en form for skatt som har vært innført allerede i mange land og byer, og som allerede har vært i bruk i lang tid på Svalbard. Der blir det lagt på en miljøavgift på 150 kroner for alle flybilleter, cruisebåtbilletter eller liknende befordringsmidler inn til øya.

I europa så har turistskatt vært innført allerede flere steder:

1. I Italia så er det innført en turistskatt i Venezia. Skatten er på 1-5 euro per person per natt og varierer i forhold til når på året man er der.
2. I Frankrike så er det innført en turistskatt i Paris. Skatten er på 0.25-5 euro per person per natt.

3. I Spania så er det innført en turistskatt i Barcelona. Skatten er på mellom 2.5-5 euro per person per natt.

Erfaringer

Med innføring av en turistskatt er det meningen at etterspørseren skal bli lavere til reisedestinasjonen. Dette vil føre til at det blir mindre bruk og miljøbelastning.

På svalbard har de samlet inn miljøavgift siden 1. april 2007. Med pengene har de opprettet et miljøvernfonf og hvert år tildeler fondet 10-25 millioner kroner til miljøvern- og kulturminneprosjekter.

2. Struktur

Kapittel 2 - Turistnæringen i Nord-Norge

I kapittel 2 skal vi se nærmere på turistnæringene i Nord-Norge. I figurer skal vi nærmere se på hvordan hotellovernattinger har utviklet seg over tid, hvilken kapasitetsutnyttelse hotellene har og hvor mange overnattinger som er av turister. Vi skal videre se på hvor mange som sysselsettes i turistnæringen og hvor mye et hotellrom i Nord-Norge koster i gjennomsnitt. Til slutt skal vi se når på året det kommer mest turister.

Kapittel 3 - Samfunnsøkonomiske effekter av en turistskatt

I kapittel 3 skal vi se nærmere på hvordan en turistskatt kan påvirke turistnæringen i Nord-Norge. Vi skal se på hvordan en turistskatt kan påvirke tilbud og etterspørsel etter hotellrom og flybilletter. Vi skal se på hvor stor effekt vi kan forvente av en turistskatt, og vi skal se på hvilke samfunnsøkonomiske konsekvenser turistskatten vil medbringe.

Kapittel 4 - Konklusjon

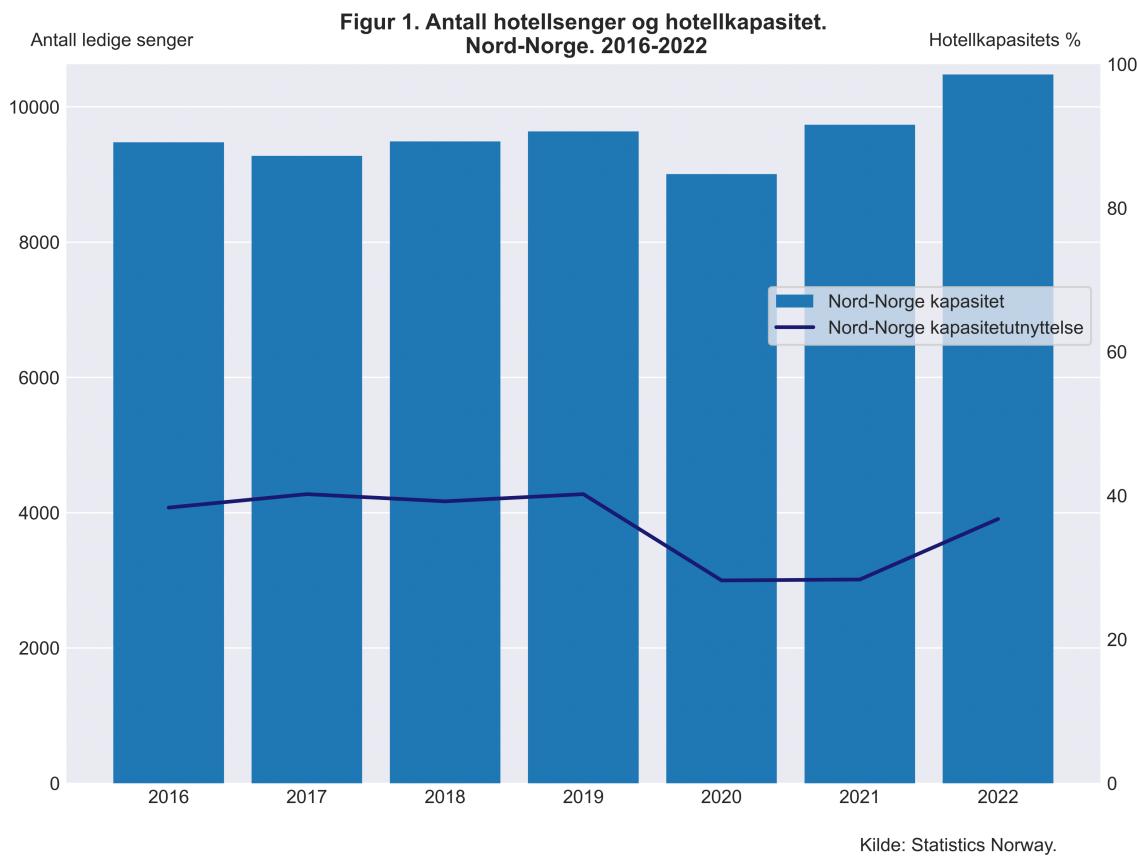
Kapittel 4 blir en sammenfatning av det vi har sett på i kapittel 2 og 3. Her oppsummerer vi funnene fra utredningen og gir råd til Nærings- og fiskeridepartementet.

3. Turistnæringen i Nord-Norge

Hotellkapasitet

I denne utredningen skal vi fokusere på turistnæringen i Nord-Norge. Nord-Norge består av fylkene Nordland og Troms og Finnmark. For å forstå viktigheten av dette markedet må vi se på hvordan hotellovernattinger har utviklet seg over tid, hvordan hotellkapasiteten er og hvor stor del av overnattinger som er av turister.

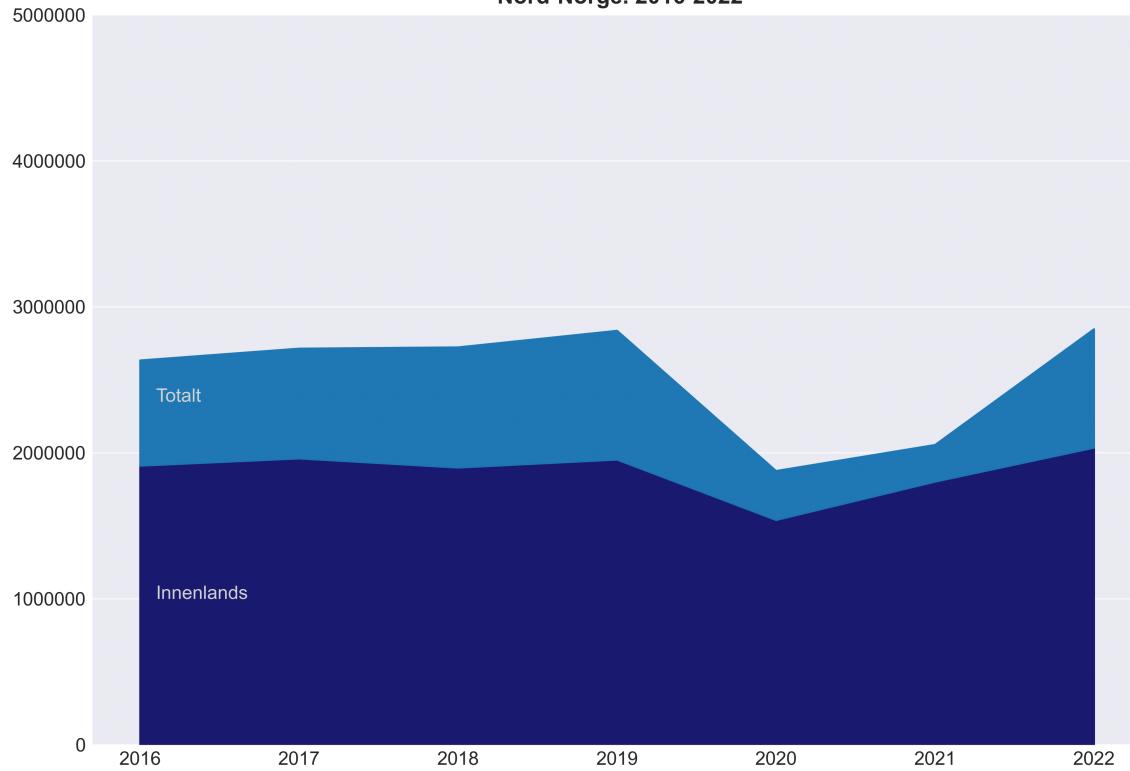
Fra 2016 til 2022 har Nord-Norge hatt en oppgang i hotellkapasitet på litt over 10 prosent. Kapasitetsutnyttelsen i Nord-Norge har vært stabilt litt over 40 prosent av alle hotellsenger til 2019 hvor det skjedde en nedgang i kapasitetsutnyttelsen på grunn av pandemi og reiserestriksjoner. I 2022 har kapasitetsutnyttelsen til hotellene begynt å stige igjen og ligger rett under 40 prosent igjen.

Hotellovernattinger

Turister sto for 722000 hotellovernattinger i Nord-Norge i 2016 og hadde en topp på over 884000 overnattinger i 2019. På grunn av pandemien og covid-restriksjoner overnattet det kun 253000 turister i 2021. Etter pandemien har tallene tatt seg opp igjen og i 2022 sto turister for 40 prosent av overnattingene i Nord-Norge.

**Figur 2. Overnattinger på hotell, innenlands og utenlands.
Nord-Norge. 2016-2022**

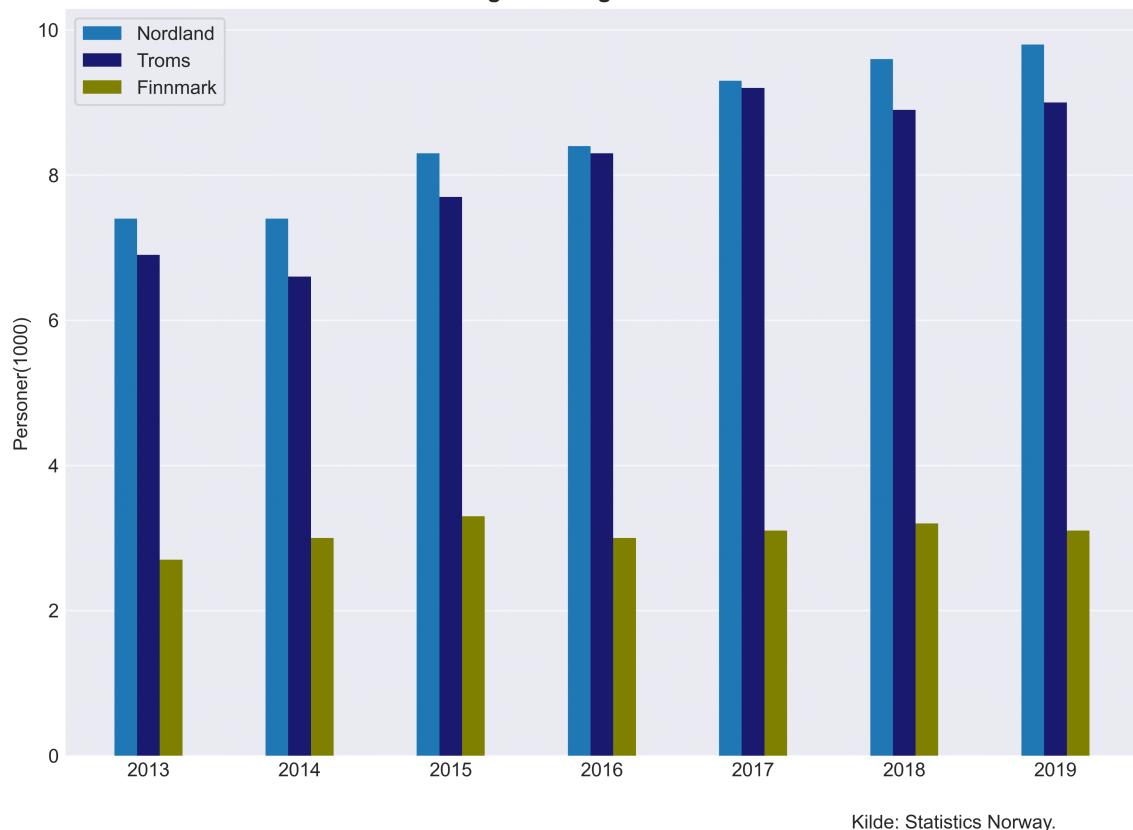

Kilde: Statistics Norway.

Sysselsetting

Turisme sysselsetter mange mennesker i Nord-Norge (se figur 3). I 2013 var det 6900 personer som var sysselsatt innenfor turisme i Troms fylke, og i 2019 har det økt til 9000 personer. Dette er en økning på 2100 personer fra 2013. I 2019 var det totalt 21 900 personer som var sysselsatt innenfor turisme i Nord-Norge.

**Figur 3. Sysselsetting i reiselivnæringene etter region.
Nordland og Troms og Finnmark. 2013-2019**

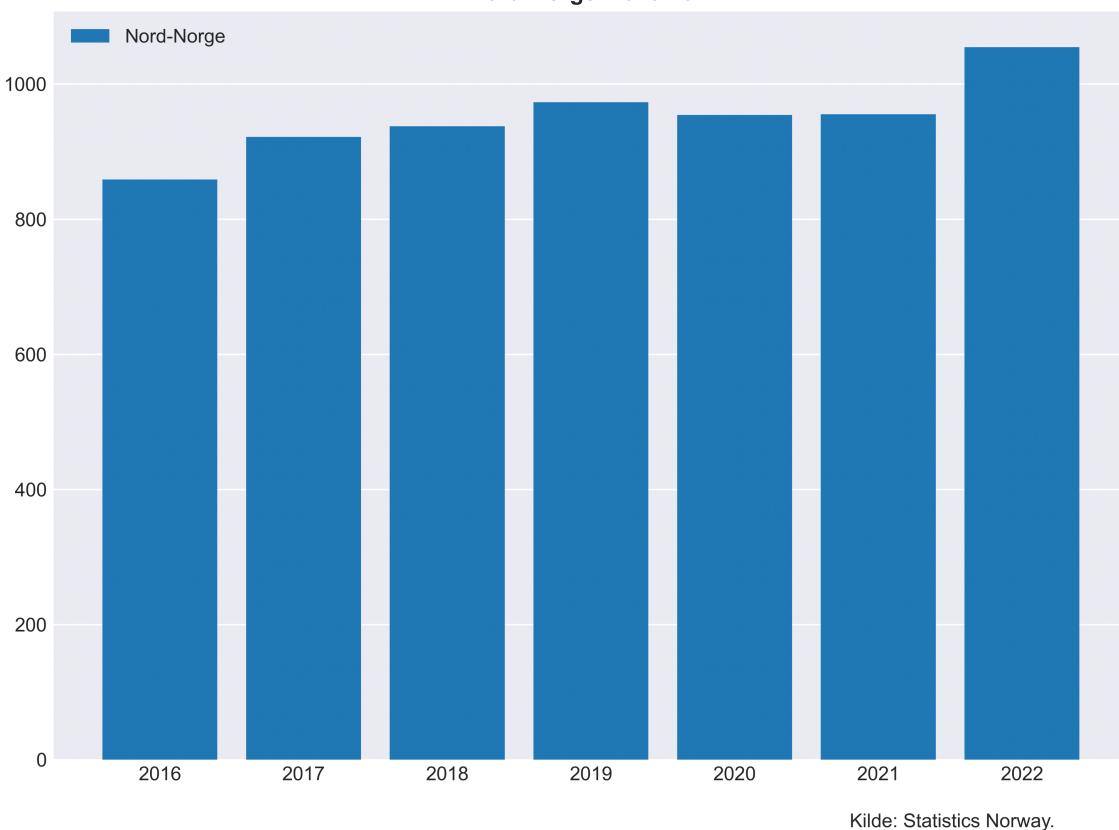

Hotelløkonomien

Ser man på hotelløkonomien i Nord-Norge så har den hatt en liten økning de siste årene. Den gjennomsnittlige hotellromsprisen årlig var 858 kroner i 2016 og i 2022 var prisen økt til 1054 kroner. Over denne perioden har det blitt en økning på 22.8 prosent i årlig gjennomsnitt for hotellromsprisen.

Kroner

**Figur 4. Priser per rom, årlig gjennomsnitt.
Nord-Norge. 2016-2022**

Kilde: Statistics Norway.

Ser man på prisene månedlig så varierer prisene fra hvilket år det er, man skulle tro at sommermånedene var dyreste da man ser i figur 6 at det er mest turisme, men det er ikke tilfellet. Den dyreste måneden var desember 2022 hvor gjennomsnittsprisen for et hotellrom lå på litt over 1400 kroner. Skriv dette bedre.

**Figur 5. Priser per rom, fordelt på måneder.
Nordland og Troms og Finnmark. 2016 og 2022**

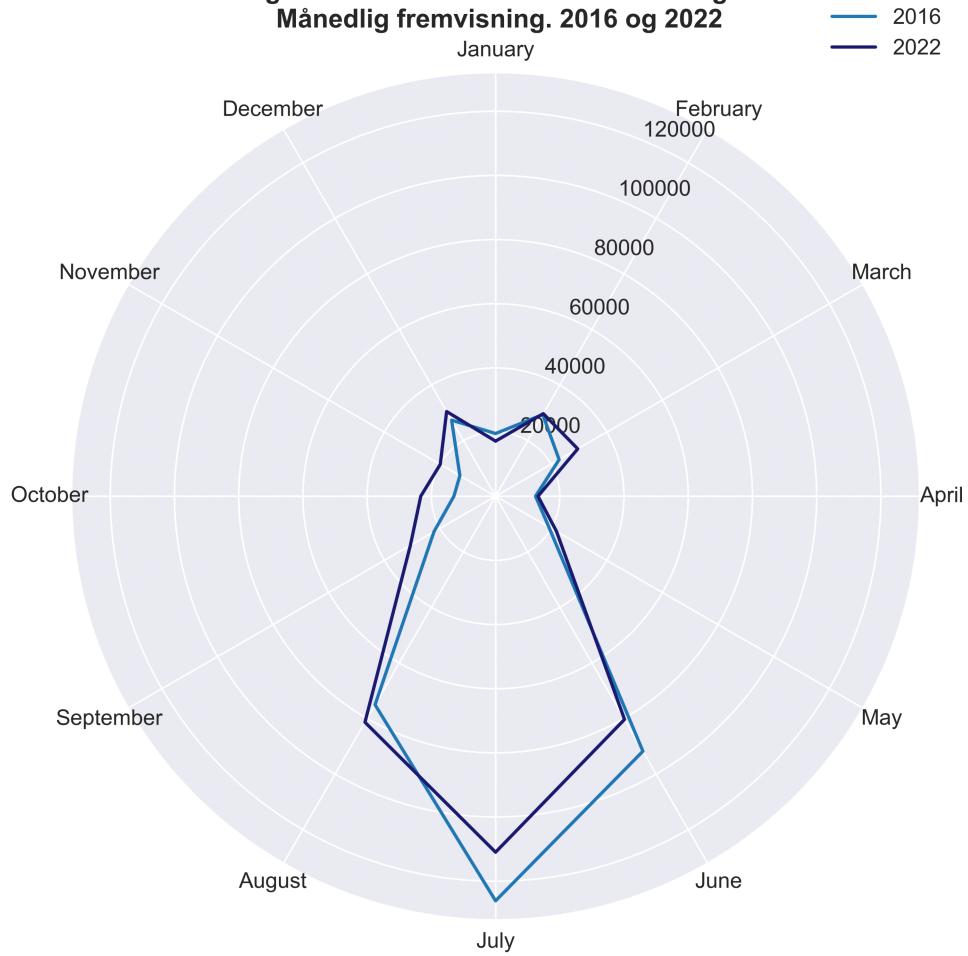

Kilde: Statistics Norway.

Ankomsttider

I figur 6 kan man se hvilke tider på året turister ankommer Nord-Norge. Vi kan se at det er sommermånedene som er mest populære. I 2016 ankom det ca. 126 000 turister i juli måned mens i 2022 har det vært en liten nedgang til 111 000 ankomne turister i samme måned.

**Figur 6. Ankomne turister til Nord-Norge.
Månedlig fremvisning. 2016 og 2022**

Kilde: Statistics Norway.

Hvorfor dette er viktig

Vi ser på disse dataene når vi skal prøve å analysere et marked, og for å kunne se videre på hvilken effekt en turistskatt vil medbringe. Skriv mer her....

4. Samfunnsøkonomiske effekter av en turistskatt

Innledning

Det Nord-Norske markedet er som vi har sett på tidligere et viktig marked for turistnæringen i Norge, og før vi ser på virkningene av en turistskatt skal vi se på hvordan et avgrenset marked fungerer uten en skatt.

Noen sentrale forutsetninger før vi begynner å se på analysen:

- Vi antar at verken tilbydere eller etterspørre kan påvirke prisen på godet, vi tar prisen for gitt.
- For det andre så antar vi at tilbydere og etterspørre kan fritt gå inn og ut av markedet uten noen kostnad.
- For det tredje så antar vi at godene som tilbys er homogene, det vil si at de er like for alle konsumenter.

I et marked er det normalt tilbud og etterspørsel som bestemmer prisen på et gode. Den økonomiske atferden som kan leses ut av en fallende etterspørselskurve, er at konsumentene er villige til å kjøpe mer av et gode dersom prisen de må betale reduseres. Mens på den andre siden av en stigende tilbudscurve er at produsenten er villig til å produsere mer dersom prisen på godet økes.

Hvordan fungerer markedet uten turistskatt?

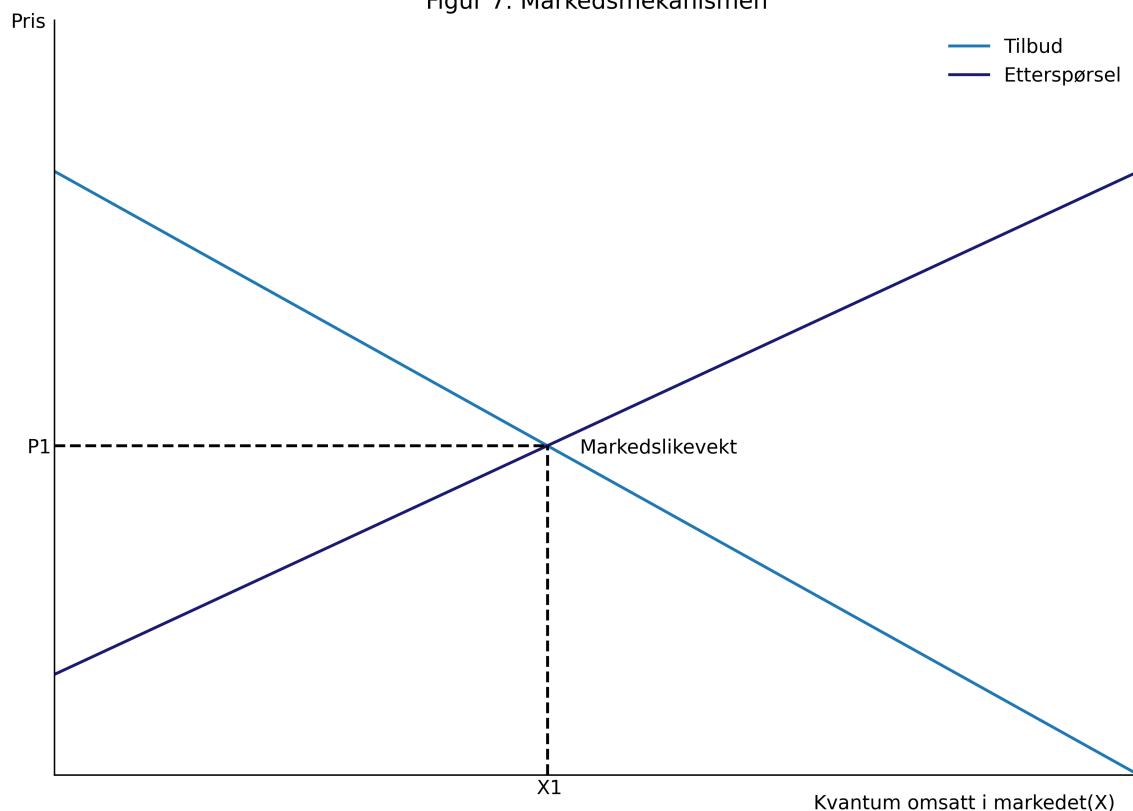
La oss starte med å ta for oss et eksempel der vi har markedslikevekt. Ved å sette sammen tilbud og etterspørsel får vi en beskrivelse av begge sidene.

Vi finner likevekten med å sette prisen lik etterspørsel i en likning. Vi får da:

$$X^S = X^D$$

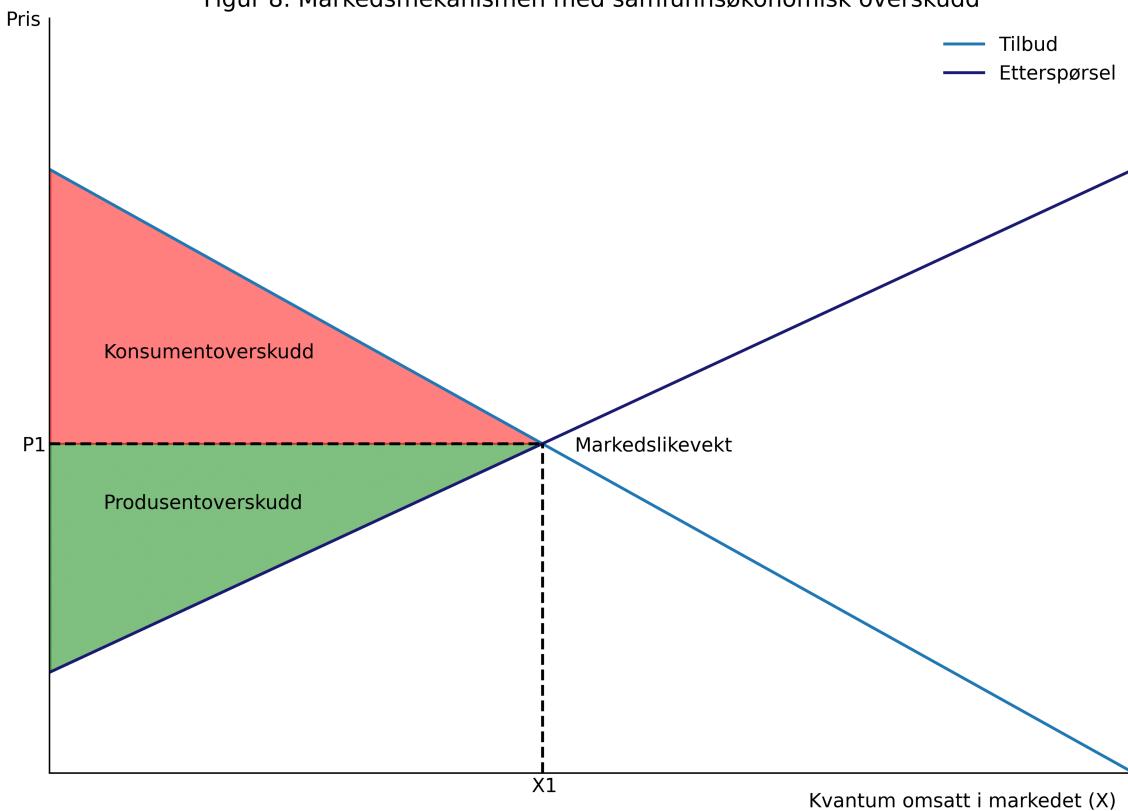
Pris og omsatt mengde i likevekt i markedet blir da P1 og X1, som kalles likevektspris og likevektsmengde. Disse kan man se i figur 7.

Figur 7. Markedsmekanismen

Vi går videre i eksempelet og ser på konsument og produsentoverskudd, dette tilsammen kalles for den samfunnsøkonomiske effekten av et marked.

Figur 8. Markedsmekanismen med samfunnsøkonomisk overskudd

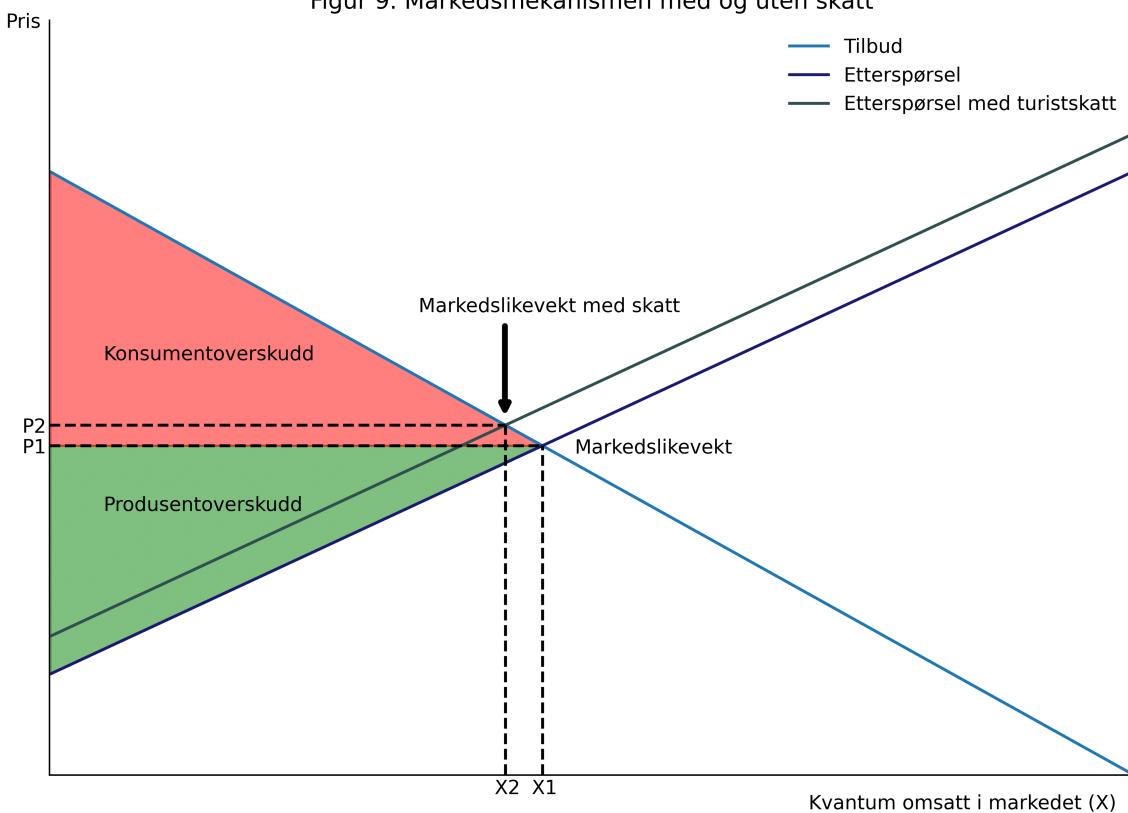

Skrive noe mer

Forventede endringer i markedet etter turistskatt

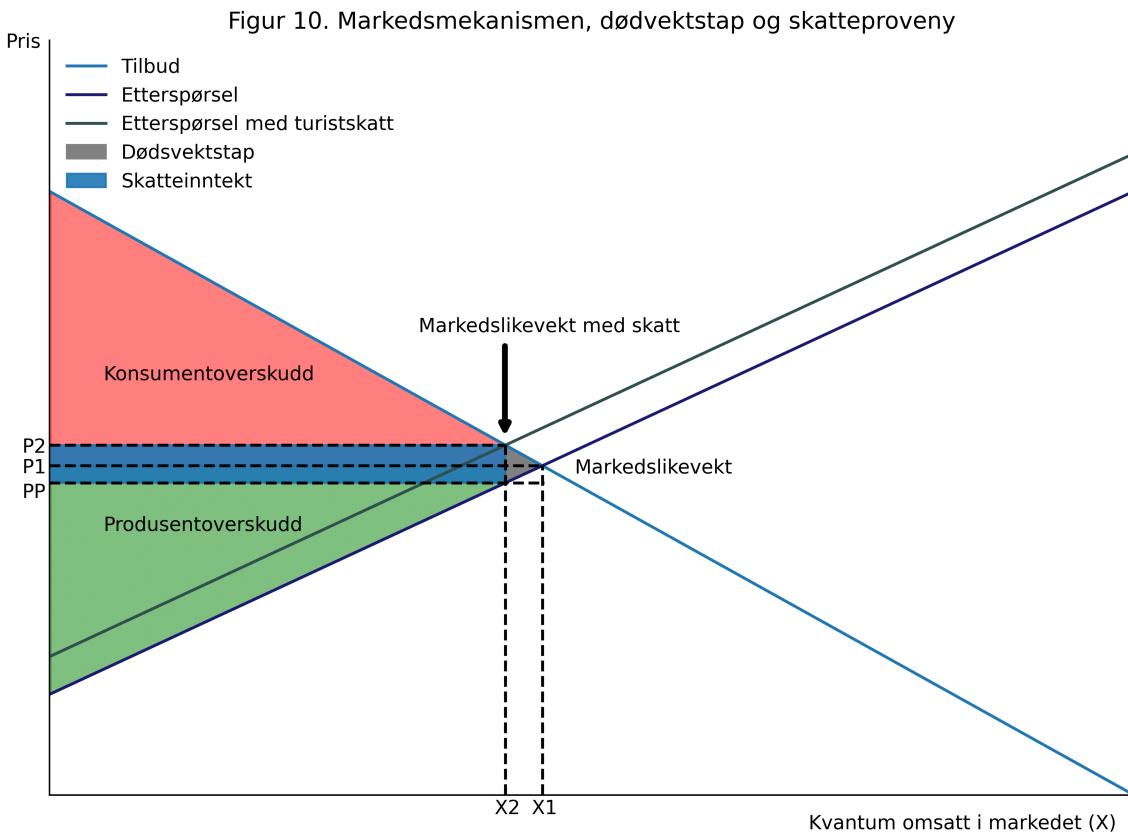
Når vi går videre i analysen og ser på hvordan markedet vil endre seg etter en turistskatt, så vil det bli en endring i etterspørselen. Vi ser på dette i figur 9, hvor vi ser at med den nye etterspørselen vil det bli en ny likevekt i markedet. Den nye likevekten vil bli P_2 og X_2 .

Figur 9. Markedsmekanismen med og uten skatt

PP blir nye produsentpris etter skatt og P2 blir nye konsumentpris etter skatt. Elastisiteten til etterspørselen blir å fortelle noe om hvor mye prisen blir å endre seg for både konsumenten og produsenten.

Samfunnsøkonomiske effekter

Det grå området er dødvektstapet etter avgiften, dette vil bli et samfunnsøkonomisk tap etter innføringen. Det blå området vil bli avgiftsprovenyen, dette vil bli hva samfunnet tjener på avgiften.

Estimat av sentrale parameter

Ja, det finnes estimater på priselastisiteten på etterspørselen etter overnattinger i Nord-Norge. Generelt sett viser disse estimatorene at etterspørselen etter overnattinger er elastisk, det vil si at en økning i prisen på overnattinger vil føre til en relativt stor reduksjon i etterspørselen.

For å finne ut hvor stor etterspørselen er må vi summere over alle konsumentene i markedet, for å konkretisere dette så setter vi alle konsumenter som summen av alle hotellovernattinger med formål å besøke Nord-Norge for å dra på ferie. I denne oppgaven blir det for omfattende å gjøre denne analysen, men det finnes tidligere studier som sier at priselastisiteten for å reise til Norge.

I masteroppgaven skriver også Engebretsen (2007) at dersom den norske kronen depreserer vil etterspørselen øke, og dersom det blir relativt dyrere i Norge vil etterspørselen falle. Dette er fordi det blir relativt billigere å reise til Norge dersom den norske kronen depreserer, og dersom den norske kronen appresierer vil det bli relativt dyrere å reise til Norge.

Som følge av en inntektselastisitet på over én opplevde vi at Norge ble ansett som et luksusgode, og at utenlandsk etterspørsel var svært prissensitiv overfor endringer i pris og valuta. (Engebretsen, 2017)

Videre opplevde vi en valutakurselastisitet på 1.24 og en priselastisitet for relativt prisnivå på -2.79. Dette er estimater som er gjort i en Masteroppgave, og som er basert på data fra 1995 til 2015. Vi har valgt å bruke disse estimatene fordi de er basert på data fra en lengre periode og er gjort i nyere tid. Det vil si at en 1% økning i pris vil gi en nedgang på 2,79% i etterspørselen etter overnattinger i Nord-Norge. Dette er en relativt stor reduksjon i etterspørselen.

Vurdering

5. Konklusjon

Besøksbidrag i Nord-Norge

6. Referanser

Fiskeridepartementet, N.- og (ingen dato) Vurderer destinasjoner for besøksbidrag, Regjerings.no. Tilgjengelig på: [Link](#) (Accessed: March 20, 2023).

Dvorak, Z., 2019. Bærekraftig turisme i Arktis? En studie av utviklingen på Svalbard (Master's thesis, Nord universitet). Tilgjengelig på: [Link](#) (Accessed: March 20, 2023).

Sede Electrónica, tourist tax. (ingen dato) Cuota tributaria y tarifas. Agencia Tributaria de Cataluña. Tilgjengelig på: [Link](#) (Accessed: March 21, 2023).

venis_admin (2023) Practical information, VeneziaUnica City Pass. Tourist tax. Tilgjengelig på: [Link](#) (Accessed: March 21, 2023).

Bureau, P.C.and V. (ingen dato) Tourist tax – paris tourist office - paris tourist office, en.parisinfo.com. Tilgjengelig på: [Link](#) (Accessed: March 21, 2023).

Miljøavgift, Svalbard (ingen dato) Lovdata.no. Tilgjengelig på: [Link](#) (Accessed: March 21, 2023).

Forside (ingen dato) Svalbards miljøvernfon. Tilgjengelig på: [Link](#) (Accessed: March 21, 2023).

Andreassen, V., Bredesen, I. and Thøgersen, J. (2016) Innføring I mikroøkonomi: For økonomisk-administrative studier. Oslo: Cappelen Damm.

Engebretsen, I.C. (2017) Masteroppgave: Samfunnsøkonomi, NTNU. Available at: [Link](#) (Accessed: March 21, 2023).

Figur 1, fra SSB tabell 13153

Figur 2, fra SSB tabell 13156

Figur 3, fra SSB tabell 09266

Figur 4, fra SSB tabell 13156

Figur 5, fra SSB tabell 13154

Figur 6, fra SSB tabell 13156

Tabell som brukes for etterspørrelse i markedet